

Keuzenotitie Integraal Sport- & Gezondheidsbeleid

Datum: 18 april 2023
Opsteller: J. Hoek-van de Giessen
Wethouder: M. Bettink-Pierik (Volksgezondheid) en E.M. de Bas (Sport)

1. Waarom deze keuzenotitie?

Deze keuzenotitie is bedoeld om de gemeenteraad in staat te stellen een keuze te maken uit twee scenario's. Het scenario wat gekozen wordt vormt de basis voor het te schrijven beleid en de visie op sport en gezondheid voor de gemeente Buren 2024 – 2027. Deze zal in het najaar ter besluitvorming aangeboden worden aan de gemeenteraad.

2. Aanleiding

Op 21 maart jl. heeft de gemeenteraad de startnotitie integraal sport- en gezondheidsbeleid vastgesteld. In deze startnotitie zijn de kaders (lees: speelvelden) beschreven waar wij ons de komende jaren op willen gaan inzetten op het gebied van sport en gezondheid in Buren. Hiermee is antwoord gegeven op de vraag: *Wat gaan de speelvelden zijn waarbinnen we ambities gaan stellen?*

Als vervolg hierop zijn wij gaan werken aan de vraag: *'Hoe gaan we dit organiseren'?* De uitwerking hiervan ligt voor u in de opgestelde keuzenotitie. Deze keuzenotitie is tot stand gekomen na een beeldvormende avond met de gemeenteraad en daartoe uitgenodigde inwoners (11 oktober 2022) en een aanvullende vragenlijst aan de gemeenteraad (januari 2023). Dit heeft geleid tot een vastgestelde startnotitie (maart 2023) met aansluitend een inwonersbijeenkomst (Buren Beweegt!, maart 2023).

3. Scenario's

De inhoud is bij het sport- en gezondheidsbeleid leidend. De financiële mogelijkheden voor intensivering van beleid zijn gelimiteerd en vragen om keuzes. In deze keuzenotitie worden aan de hand van een continuïteitsscenario en een ontwikkelscenario twee ambitieniveaus weergegeven. Wij vragen de gemeenteraad een keuze te maken uit een scenario[1].

Continuïteitsscenario

Het continuïteitsscenario gaat uit van het voortzetten van het sport- en gezondheidsbeleid op basis van de huidige uitvoering en het huidige financiële kader. Er is in dit scenario geen extra financiële ruimte voor de actualisatie en doorontwikkeling van de gezondheidsbevordering, preventie en intensivering van de maatschappelijk functies van sport en bewegen. We kijken maximaal 4 jaar vooruit met de focus op *gemeentebreed, kerngericht waar kan*.

Ontwikkelscenario

Het ontwikkelscenario gaat uit van een intensivering van het beleid gericht op het stimuleren en faciliteren van een gezonde en vitale leefstijl. We leggen een langdurige basis voor een 'Gezond Buren 2040'. We maken plannen voor de langere termijn met de focus op *kerngericht, gemeentebreed waar mogelijk*.

In het ontwikkelscenario wordt op onderdelen vanaf 2024 de benodigde financiële ruimte vrijgemaakt voor:

- Gezonde leefstijl en vitaliteit bij inwoners;
- Meer aandacht voor maatschappelijke problematieken die de gezondheid kunnen beïnvloeden (armoede, eenzaamheid, inclusiviteit)
- Investerings voor beweegmogelijkheden in de openbare ruimte;
- Extra stimulering sport en bewegen in individueel- en in groepsverband;
- Ondersteuning maatschappelijke functies sportverenigingen;

De vastgestelde speelvelden met bijbehorende doelen zijn:

EEN GEZONDE LEEFSTIJL VOOR IEDEREEN!

Doelen

- Inwoners hebben een gezond gewicht
- Inwoners bewegen voldoende
- Inwoners gaan verantwoord om met genotmiddelen
- Inwoners zitten lekker in hun vel

SAMEN BOUWEN AAN EEN STEVIG BURENS SPEELVELD

Doelen

- We zetten in op het vergroten van kennis van een gezonde leefstijl, zodat inwoners zelf bewuste keuzes kunnen maken.
- We werken samen aan sterke en toekomstbestendige sportverenigingen
- We maken sport zichtbaar en dichtbij

EEN GEZOND EN GOED INGERICHTE OMGEVING NODIGT UIT TOT BEWEGEN

Doelen

- De openbare ruimte is beweegvriendelijk
- De voorzieningen in de openbare ruimte zijn bereikbaar en toegankelijk

4. Keuzemogelijkheden

De scenario's en bijbehorende acties en uitgangspunten zijn op de volgende drie pagina's per speelveld beschreven.

[1] Er kan ook per speelveld een keuze gemaakt worden uit een scenario; echter is het van belang om er rekening mee te houden dat de speelvelden onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn. Dit betekent dat wanneer de gemeenteraad kiest voor het continuïteitsscenario op b.v. speelveld 1, dit logischerwijs ook gevolgen heeft op de uitvoering van de andere speelvelden (en vice versa).

SPEELVELD 1

EEN GEZONDE LEEFSTIJL VOOR IEDEREEN!

We streven ernaar dat inwoners een toename van het aantal jaren in goede gezondheid ervaren. We zetten in op het stimuleren van een gezonde leefstijl met aandacht voor gezonde voeding en voldoende bewegen met gezondheidswinst én het verkleinen van gezondheidsverschillen als gevolg. Specifieke aandacht gaat uit naar de kinderen en jongeren in onze gemeente (4 – 12 en 12- 18 jaar) en vitale kernen.

Ambities: Inwoners hebben een gezond gewicht, bewegen voldoende, gaan verantwoord om met genotmiddelen en zitten lekker in hun vel.

Continuïteitsscenario

We werken aan een stabilisatie van gezondheids-cijfers voor elke doelgroep. We definiëren vanuit de wettelijke kaders op volksgezondheid (WPG) en zetten voort wat we doen (totstandkoming en continuïteit van collectieve preventie bevorderen). We nemen een informerende rol aan als het gaat om gezondheidsbevordering en faciliteren stimulerende van een gezonde leefstijl. We gaan uit van de eigen kracht en zelfredzaamheid van onze inwoners (eigen regie).

Acties en uitgangspunten

- De huidige subsidieregeling Brede SPUK in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is ons uitgangspunt voor sport, gezondheid en preventie;
- We geven uitvoering aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur en de Participatieregeling in het kader van het gemeentelijk armoedebeleid;
- We geven invulling aan onze rol als JOGG gemeente vanuit de huidige subsidieregeling Brede SPUK & Burense visie op het kind;
- Deelname aan een landelijke campagne t.b.v. gezondheidsbevordering ;
- We zetten in op preventie en voorlichting, passend bij de belevingswereld van ouder of kind;
- We hebben een informerende rol als het gaat om verantwoord middelengebruik;
- We zetten actief in op een gezonde en rookvrije sport- en speelaccommodaties door b.v. het rookvrij maken van omgevingen van een kind (scholen en sportverenigingen);
- Deelname aan het Landelijk Netwerk Uniek Sporten voor inclusiviteit.

Ontwikkelsscenario

Naast onze wettelijke verplichtingen proberen we gezondheidsverschillen te verkleinen zodat we kansen voor bijvoorbeeld kwetsbare inwoners, inwoners die leven rond het bestaansminimum en ouderen in onze gemeente vergroten. We benutten sport en bewegen binnen het sociaal domein beter waardoor er meer aandacht gaat zijn voor ontmoeting, het tegen gaan van eenzaamheid en de mentale gezondheid waardoor mogelijke zorgkosten kunnen dalen; 'sport hoeft niet, gezondheid wél!'. We hebben een stimulerende rol, werken meer preventief en belonen positief gedrag.

Acties en uitgangspunten

- (grotere) focus op gezondheidseffecten;
- Gezondheid is op elk beleidsterrein bij besluit- en beleidsvorming een overweging;
- Toegankelijker maken van sport en cultuur door aan te sluiten bij het Volwassenfonds Sport & Cultuur in het kader van het gemeentelijk armoedebeleid, ter aanvulling op de minima-regeling;
- Stimuleren van actieve samenwerkingen en netwerken op het gebied van zorg, welzijn, onderwijs, sport en bewegen voor het verbeteren van een vitale en gezonde leefstijl bij inwoners (onder andere t.b.v. optimaler gebruik van subsidiemogelijkheden);
- Positieve Gezondheid wordt onderdeel van de keukentafelgesprekken van onze consultants Sociaal Domein;
- Deelname aan meerdere landelijke campagnes t.b.v. gezondheidsbevordering;
- Om de maatschappelijke kracht van sport en bewegen optimaal te benutten werken we aan een samenspel tussen onderwijs, welzijn, zorg, leefomgeving en sportaanbieders op het gebied van preventie en een gezonde leefstijl;
- Verkenning van brede inzetbaarheid en multifunctioneel gebruik (sport)accommodaties.

SPEELVELD 2

SAMEN BOUWEN AAN EEN STEVIG BURENS SPEELVELD

We werken samen aan een stevig fundament en brengen de basis op orde. We scheppen de juiste voorwaarden om onze gezondheid op orde te hebben, te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven of onze leefstijl te verbeteren. Met 'de basis op orde' doelen we op hetgeen we al doen bestendigen en uitbreiding in samenwerking met mensen, organisaties en materiële voorzieningen.

Ambities: We zetten in op het vergroten van kennis van een gezonde leefstijl, zodat inwoners zelf bewuste keuzes kunnen maken. We maken sport zichtbaar en dichtbij en we werken samen aan sterke en toekomstbestendige sportverenigingen.

Continuïteitsscenario

We werken aan de zichtbaarheid van gezondheid, leefstijl, preventie, sport en bewegen. Om op een veilige en verantwoorde manier te kunnen bewegen en sporten is het belangrijk dat verenigingen hun primaire functie – sportbeoefening – goed kunnen vervullen en toekomstbestendig zijn. We bieden ondersteuning aan om te komen tot gezonde verenigingen die organisatorisch en bestuurlijk de zaken op orde hebben. 'Sporten moet voor iedereen leuk en veilig zijn.'

Acties en uitgangspunten

- De huidige subsidieregeling Brede SPUK in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is ons uitgangspunt voor sport, gezondheid en preventie;
- We herijken het Lokaal Sportakkoord;
- We maken sport, gezondheid, leefstijl en preventie en de daarbij behorende subsidiemogelijkheden beter zichtbaar op onze website;
- Deelname aan landelijke Brede Regeling Combinatiefuncties;
- Er is een basis van aandacht voor ondersteuning van sportverenigingen t.b.v. verenigingsondersteuning, kennisontwikkeling (kadervorming) en doorontwikkeling vanuit het Sportakkoord (middels het Lokaal Sportakkoord);
- De gemeente heeft een faciliterende rol b.v. op het gebied van het Lokaal Sportakkoord, preventie, gezonde leefstijl en zichtbaarheid subsidies. Dit betekent minimale inspanning;

Ontwikkelsscenario

Om sport en bewegen te gebruiken als instrument voor sociaal- en economisch beleid, bundelen we onze krachten om in gezamenlijkheid met verenigingen, inwoners en (maatschappelijke) organisaties uitvoering te geven aan onze gestelde ambities. We richten het Burens sport- en gezondheidslandschap in door de ontwikkeling en positionering van een nieuw, lokaal sterke organisatie 'Buren Beweegt!' (leefstijl en sport).

Acties en uitgangspunten

- (Doelgericht) subsidies verlenen middels meerdere subsidieregelingen. Met deze subsidieregelingen zijn de criteria, methode en verdeelregels voor de subsidieverlening op het gebied van het sport- en gezondheidsbeleid formeel vastgelegd. Bijvoorbeeld voor:
 - Subsidieregeling voor uitvoeringsinstantie van de buurtsportcoaches voor activiteiten op het gebied van gezondheid, vitaliteit, sport en bewegen;
 - Subsidieregeling voor versterken van de (maatschappelijke functies) van de (sport-/speeltuinen)verenigingen;
 - Subsidieregeling voor sport- en/of gezondheidsevenementen;
- Verenigingsondersteuning wordt een vast onderdeel in de opdracht van Buren Beweegt! en kan ondersteuning bieden op het gebied van organisatorische en bestuurlijke zaken;
- Concretere doelstellingen en beter zichtbaar maken van resultaten van interventies;
- Organisatie van meerdere sport- en/of gezondheidsevenementen;
- De gemeente heeft een meer regisserende rol; dit betekent een ophoging van organisatiecapaciteit om het beleid te kunnen implementeren en uit te kunnen voeren (bijvoorbeeld de ontwikkeling, sturing en coördinatie van Buren Beweegt!).

SPEELVELD 3

EEN GEZOND EN GOED INGERICHTE OMGEVING NODIGT UIT TOT BEWEGEN

Iedereen heeft laagdrempelig toegang tot bewegen en krijgt de mogelijkheid om kennis te maken met bewegen en (nieuwe vormen van) sporten.

Ambities: De openbare ruimte is beweegvriendelijk en de voorzieningen in de openbare ruimte zijn bereikbaar en toegankelijk.

Continuïteitsscenario

De mogelijkheden die toegankelijke beweegvriendelijke openbare ruimtes bieden, worden waar mogelijk goed gebruikt en gestimuleerd. In het kader van de Omgevingswet is er aandacht voor sport en/of beweegmogelijkheden bij de inrichting van de openbare ruimte. Meer lichamelijke beweging door fietsen en lopen heeft een positieve werking op de kwaliteit van onze leefomgeving.

Acties en uitgangspunten

- Speeltuinenverenigingen/inwoners zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van een speelruimte. De gemeente is verantwoordelijk voor de inspecties en het snoeien en maaien. Speelplekken waar geen stichting/vereniging is worden geruimd;
- Ontwikkeling beweegroutes voor verschillende doelgroepen zodat laagdrempelig bewegen in de natuur gestimuleerd wordt (vanuit het lokaal sportakkoord);
- Fietsen en/of lopen naar school wordt onder de aandacht gebracht, knelpunten worden onderzocht;
- Bereikbaarheid van sportaccommodaties wordt onderzocht.

Ontwikkelsscenario

Voor een goede gezondheid is het noodzakelijk dat mensen van jongs af aan voldoende bewegen. Een leefomgeving die uitnodigt tot sporten, spelen en bewegen, levert hieraan een belangrijke bijdrage. Een beweegvriendelijke omgeving zet namelijk aan tot meer bewegen, heeft een positief effect op onze lichamelijke en geestelijke gezondheid en kan ontmoeting stimuleren met vitalere inwoners tot gevolg.

Acties en uitgangspunten

- Ontwikkeling van speel- naar beweegtuinten voor jong én oud, afgestemd per kern. De gemeente is verantwoordelijk voor ontwikkeling en onderhoud, verenigingen/inwoners voor de activiteiten en eventueel klein onderhoud;
- Bewegen is op elk beleidsterrein in het fysieke domein bij besluit- en beleidsvorming een overweging;
- Stimuleren van fietsen en/of lopend naar school;
- Toegankelijkheid en faciliteiten voor mensen met een beperking, niet alleen voor sporters maar ook voor toeschouwers.

5. Financieel kader

Voor het continuïteitsscenario wordt er gewerkt binnen de bestaande financiële kaders. De huidige begroting 2023 is als indicatie genomen. De totale kosten ten behoeve van gezondheid en sport bedraagt op dit moment € 2.811.315.

Met deze structurele middelen dekken we de uitvoering van:

- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), waaronder b.v. Lokaal Sportakkoord
- Inzet buurtsportcoaches
- Jeugdfonds Sport & Cultuur
- Minima-/Participatieregeling
- Uitvoering wettelijke taken door de GGD Gelderland-Zuid
- Inzet gezondheidsmakelaars GGD
- JOGG (inzet JOGG-regisseurs)
- Subsidieverlening uitvoering algemene gezondheidszorg
- Onderhoud speeltuinen

Voor het ontwikkelscenario worden extra structurele middelen gevraagd ten bedrage van €171.000. Voor het eerste jaar wordt een extra eenmalige investering van €10.000 gevraagd voor de inrichting van de lokale organisatie Buren Beweegt!. Voor 2024 betekent dit voor het ontwikkelscenario een extra financiële inzet van in totaal €181.000.

Regeling of programma	Continuïteitsscenario	Ontwikkelscenario
Speelveld 1 - 'Een gezonde leefstijl voor iedereen!'		
Inbedding positieve gezondheid		€ 10.000
Volwassenfonds sport & cultuur	€ 35.000	Extra € 25.000 (totaal beschikbaar € 60.000)
Speelveld 2 - 'Samen werken aan een stevig Buren speelveld'		
Ontwikkeling organisatie Buren Beweegt!		€ 10.000 (eenmalig)
Subsidieverlening voor: • Praktische uitvoering beleid (opbouwen en borgen organisatie Buren Beweegt!) • Evenementen		€ 30.000 € 5.000
Speelveld 3 - 'Een gezond en goed ingerichte omgeving nodigt uit tot bewegen'.		
Ontwikkeling van speel- naar beweegtuinten	€ 23.000	Extra € 56.000 (totaal beschikbaar € 79.000)
Campagnes / inclusiviteit		€ 10.000
Overkoepelende investering		
Uitbreiding ambtelijke capaciteit		€ 25.000 (0,3 fte)
Versterken speelvelden		€ 10.000
TOTALE INVESTERING		€ 181.000

Beschikbare middelen

Op dit moment is hier geen dekking voor. We stellen voor dit structureel ten laste van het saldo te brengen. Deze structurele middelen en de eenmalige investering worden meegenomen in de Kadernota 2024.

Subsidioloog

Door de inzet van een subsidioloog en door gebruik te maken van mogelijke subsidies, kan het zijn dat het gevraagde bedrag voor het ontwikkelscenario bijgesteld wordt.

6. Begrippenkader

Afkorting	Betekening	Toelichting
WPG	Wet Publieke Gezondheid	In de WPG is de publieke gezondheidszorg vastgelegd. De publieke gezondheidszorg richt zich op de zorg voor de gezondheid van de samenleving en risicogroepen. Kenmerkend voor de publieke gezondheidszorg is dat er sprake is van een maatschappelijke hulpvraag. De wet onderscheidt collectieve preventie, infectieziektebestrijding en jeugdgezondheidszorg.
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord	Uitvoeringsprogramma's uit het GALA zijn: ● Lokaal Sportakkoord ● Brede Regeling Combinatiefuncties ● Terugdringen gezondheidsachterstanden ● Kansrijke Start ● Mentale Gezondheid ● Aanpak overgewicht & obesitas ● Valpreventie ● Leefomgeving ● Opgroeien in een kansrijke omgeving/vroegsignalering en alcoholproblematiek ● Versterken sociale basis ● Mantelzorg ● Een tegen eenzaamheid ● Welzijn op Recept
SPUK	Specifieke Uitkering	Extra financiële middelen voor gemeenten en provincies om bepaald beleid van de Rijksoverheid uit te voeren
JOGG	Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst	Sinds 2022 heeft Buren zich aangesloten bij het landelijk programma Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst.